

G A Z E T A

KORRESPONDENTA

WARSZAWSKIEGO I ZAGRANICZNEGO

Najjaśniejszy Pan zaszczycić raczył na dniu 22 Marca r. b. orderem Sgo Stanisława 1szej klasy

JWgo Józefa Hrabie Wodzickiego za odbytą Komisją rozgraniczenia między Królestwem Polskiem a Rzeczpospolitą Krakowską, Wgo Piwnickiego. Wice - Prezesa Komisji Wtwa Mazowieckiego, za przeprowadzenie przez Królestwo Polskie woysk Rosyjskich z Francyi wracających.

Warszawa dnia 28 Kwietnia 1819.

Donieśliśmy w Nrze 32gim Gazety naszej o śmierci JW. Franciszka Skarbka Malcewskiego Arcybiskupa Warszawskiego, Prymasa Królestwa Polskiego; udzielamy teraz o życia i zasługach jego wiadomość, dla oddania czci temu szanownemu Mężowi i Naczelnikowi Duchowieństwa naszego. — Urodzony w Wielkiej Polsce dnia 4 Października 1754 r. z znakomitej familii, liczącej pomiędzy jego poprzednikami kilku w Senacie dawnego Królestwa Polskiego, po odbytych naukach właściwych powołaniu stanu duchownego, udał się do Rzymu dla wydoskonalenia siebie w tychże naukach, które wyższe miały mu otworzyć przeznaczenie. Tam przez obyczaje nieskazzone i okazaną zlatność zasłużył sobie na względy Piiusa VI, który go Kanonią Metropolitana Gnieźnieńską, w porządku miesięcy Papieżkich przypadłą do swego szafunku, obdarzył. — Wróciwszy do oycyzny, wezwany był do dworu Xięcia Poniatowskiego Prymasa, który, jako Głowa Duchowieństwa Polskiego, i Prezes Komisji E-

dukacyjney, przybierał do boku swego Duchownych najświetlejszych w kraiu, i najbieglejszych w prawach kościelnych. — Zbliżył potem do siebie Malcewskiego następcą po Xciu Poniatowskim na stolicę Arcybiskupią Gnieźnieńską wiekopomny Krasicki, i mile go w towarzystwie swych przyjaciół aż do śmierci uważał. — W tém położeniu Malcewski dał się zaszczytnie poznać stałym charakterem, przyjemnością w obcowaniu, rozsądkiem i zdrową radą. A gdy po zgonie Krasickiego osieroconego Arcybiskupstwa Administratorem obrany został, tyle w rządzeniu swoim roztropnością i gorliwością o religią zjednał sobie szacunek i względów u Rządu ówczasowego Pruskiego, iż po ukończeniu przez siebie sześciolietniej administracyi Archidiecezyi Gnieźnieńskiej, naprzd na Biskupstwo Poznańskie, a wkrótce na Kujawskie wyniesionym został. — Zmiany, jakie nastąpiły w kraiu, zaburzenie Europy utrudniające związek z Głową Kościoła, pozbawiły przez lat iedenaste diecezyi Kujawską Pasterza. Skoro jednak Oycie S., pełny wysokich cnót, pobożności i wytrwałości w swych cierpieniach, wrócił oswobodzony do Rzymu, osądził Malcewskiego godnym stopnia, na którym go widzieć z utęschnieniem tyle lat oczekiwali Kujawy. Lecz ledwo zaczęły się cieszyć z jego rządów, Najjaśniejszy Pan, Król nasz Najlaskawszy, mianować go raczył Arcybiskupem Warszawskim, i Prymasem Królestwa. — Gdy poprzednio poruczone sobie od Oycia Sgo dzieło rozgraniczenia diecezyi posług nowego

porządku Województw, urzędzenia i uposażenia Duchowieństwa Polskiego, odpowiadając położonemu w nim tegoż Ojca Sgo zaufaniu, w głównych i istotnych częściach wykonał, a zatrudniał się dalszemu uporządkowaniem pomniejszych szczegółów, zbyt wczesny i żalony wreszcie zgon przerwał dniego, i wstrzymał resztę czynności, pograżony w smutku tych, którzy zbliżeni do niego związkami bądź przyjaźni, bądź obowiązków, dostatecznie go poznawać i cenić umieli.

Towarzystwo Królewskie Warszawskie Przyjaciół Nauk

Odbędzie posiedzenie publiczne dnia 3go Maja 1819, na którym

1. Prezes Towarzystwa Radca Stanu Stanisław Staszic zagai posiedzenie, ogłosi wybor osob do Towarzystwa, i odda dwa medale złote Mężom uznanym godnymi publiczney od Towarzystwa nagrody.
2. Sekretarz Towarzystwa X. Edward Czarnecki: Treść rozprawy o Oświeceniu ludu, zasługującej na uwieńczenie.
3. Jenerał Dwizyji Wincenty Hr: Krasieński: Pochwałę Stefana Czarnieckiego.
4. Professor Chemii w Uniwersyt: Krol: Warsz: Adam Kitajewski rozprawę: Badania chemiczne niektórych istot roślinnych zakisłych, a w szczególności kwasu w nich przez kisenie utworzonego.
5. Prezes Działu umiejętności Alexander Hr: Chodkiewicz: Kilka Baiek Antoniego Goreckiego Członka Towarzystwa.
6. Sekretarz Senatu Julian Niemcewicz: Poezyą własnego układu.

Miejsce posiedzenia na Kanonikach w domu Towarzystwa.

Zacznie się o godzinie 10tej zrana.

ze Lwowa 21 Kwietnia.

Gdy przez różne okoliczności przychód zwykły kassy Towarzystwa Dobroczyńności uszczuplony ratunku potrzebnego dla domów Miłosierdzia we Lwowie trudniących się utrzymywaniem szpitalu i edukacją

młodzieży dostarczyć nie mógł, Towarzystwo Dobroczyńności w Galicyi, zawiązane za szczególniejszym staraniem JW. Korduli Hrabiny Potockiej y, Damy pałacowej przy boku N. Cesarzowej, przedsięwzięło wystawić na teatrze publicznym trzy sztuki w Polskim, Niemieckim i Francuzkim ięzyku na korzyść tychże domów Siostr miłosierdzia. Zamiar ten dopełniony został przez amatorów dnia 14 b m. Osoby dobrą wychowaniem i wysokim urodzeniem zaszczycone poświęciły z radością staranie ku oddaniu z dokładnością ról rozdanych, a JPan Serwaczyński zadziwił wszystkich talentem swoim, grając z nierównanym gustem waryacje, na skrzypce przez Pana Baillot napisane. Po odtrąceniu wydatków pozostało 2,785 Ryńskich waluty Wiedeńskiej, które Zgromadzeniu Siostr Miłosierdzia oddano.

z Wiednia 21 Kwietnia

Słychać, że Poseł nasz w Rzymie Xiążę Kaunitz będzie W. Marszałkiem dwornym na miejsce zmarłego Hrabiego Wilezka.

Sprzedają tu u Pana Arlacia bardzo dokładnie trafiony wizerunek młodego Xięcia Raychstadtskiego, dnia 20 Marca 1811 r. w Paryżu narodzonego.

Dnia 11 b. mca dało się uczuć w Jnspruku (w Tyrolu) dość mocne trzęsienie ziemi, przez 15 sekund trwające. Pierwsze szło od wschodu, drugie nieco silniejsze od zachodu z taką mocą, że w naywyżey umieszczonym dzwonie na wieży miejskiej dwa razy serce uderzyło. Dnia 12 było także trzęsienie ziemi, ale pomniejsze.

z Berlina 24 Kwietnia

Dnia 22 t. mca Xiężna Ferdynanda Pruska zaczęła 82 rok życia. W wilią rodzin dał Król z téy okoliczności wielki obiad, na którym wniósł toast pomysłności i zdrowia Xiężnej. Tegoż dnia przysłał ię na wiazanie piękny garnitur porcellany. Na iednym z talerzy piękną bardzo robotą wystawiony był obraz potyczki, w której syn ię Xiążę August odebrał działo Francuzom, dotąd w Bellevue na pamiątkę zachowane.

Dnia 22 pochowano na cmentarzu wioski Schöneberg zwłoki zmarłego tu Jenerala Diericke, a to równo ze wschodem słońca, według ostatniéy woli nieboszczyka. Lubo żą-

dał wyraźnie w testamencie, ażeby bez wszelkiej okazałości, i stopniowi jego należącej czci był pochowany, Król iednak wysłał ośmio-konny paradny swój pojazd na pogrzeb, na którym byli Królewic następcą tronu, wszyscy Xiążęta krwi Królewskiej, Jenerałowie i wielu officerów osady tutejszey, pieszo za trumną postępujący.

Składka na wystawienie pomańka Xięciu Blücherowi w Rostoku wynosi już 5,017 talerów. Xiążę ten otrzymał niedawno ozdobę wielkiego krzyża orderu Badeńskiego Zasługi wojskowej.

z Manheimu 11 Kwietnia.

Sand żyje ieszcze, lecz cierpi bardzo, a był tak osłabiony, iż rozumiano, że umrze. Dziś wytrzymał bolesną operacyą, która jest iedynym ieszcze środkiem utrzymania go przy życiu; iakoż po skończonéy ulżyło się mu nieco. Chociaż ranił się trochę w płuca, rana nie jest dla tego stanowczo śmiertelna, albowiem główne pchnięcie poszło między płucami i sercem. Kommissya śledcza bez przerwy bada winnego, lecz dotąd ani słowa więcéy nad to, co powiedział, dowiedzieć się od niego niemoże. Mówią, że syn P. Kotzebue chciał widzieć zabójcę oycy swego tak, aby od niego nie był widzianym; lecz odstąpił zamysłu. Rodzina nieboszyka bawic będzie w Manheimie do Czerwca, na który czas do imiego przeniosła się mieszkania. — Słychać, że i do Heid elberga wyznaczona będzie Kommissya śledcza w téjże sprawie. — Sanda rodzice żyją ieszcze, tudzież dwaj rodzeni bracia i trzy siostry. — Niektóre gazety umieściły list Sanda do rodziców i rodziny pisany, w którym między innemi wyraził: — „Wiele mówiłem; wiele życzyłem sobie zawsze; lecz czas już porzucić marzenia, czas działać, ażeby dzwignąć oyczyznę z nieszczęścia. Nieco daleko: „Aż nadto wielu spodłonym zdrajcom uchodzą dotąd bezkarnie ich niecne z nas nagrawanie się, zepsucie ludu na celu mając, a K... jest między niemi nayniebezpieczniejszy, bo chytry i złośliwy. Pod płaszczykiem rytmotwórstwa stał się on, mimo swéy niegodziwości, połowy Niemiec bożyszczem. Jeżeli więc chcemy uniknąć naywiększego z nieszczęść, ażeby historia czasów naszych wieczny uległa hańbie, on zginąć musi! W obawie i niepewności wyglądam dotąd mściciela, któryby ulżył boleściom serca moiego, wyręcza-

jąc mię w zabójstwie, do którego nie jestem stworzony. Lecz nadaremnie! Nikt się nie zgłasza, pomimo gorących modłów moich, bo każdy ma równe moiemu prawo wyglądać w kim innym oswobodziciela. Wahanie się pogorsza co chwila stan nasz; któż więc...., — W inném piśmie wyraził Sand. — „I któżby nie uzyskał przebaczenia Bożego, ginąc na rusztowaniu świadkiem wolności...! Tak my winniśmy umieć poświęcić się teraz, iak niegdys Hermanu, który służąc lat pięć nieprzyjacielowi, zachował żywą i nieostygłą w sercu miłość oyczyzny... Jeżeli chcemy żyć dla rozkoszy tylko, udajmy się do Ameryki; jeżeli dla nieśmiertelności, — zapomniemy o sobie... Podporą kraiu wolnego jest dzielność, zguba, ociężałość....”

Od Menu 18 Kwietnia.

Posel Xiążąt Saskich na Seymie Niemieckim złożył temuż Seymowi postanowienie W. Xięcia Weymarskiego względem cudzoziemców chcących uczęszczać na nauki do akademii w Jena.

Po Świętach Wielkanocnych zaimię się Seym Niemiecki dokładnem oznaczeniem przypadków, w których większość głosów ma bydź ostatecznie stanowczą.

Kommissya wojskowa w Rastatt, złożona z officerów inżynieryi wojska Austriackiego, Bawarskiego, Wirtembergskiego i Badeńskiego, wstrzymała działania swoje dla braku dokładnych przepisów.

Stany W. Xięstwa Badeńskiego zwołane są na dzień 19 Kwietnia, a zgromadzą się w Karlsruhe. Słychać, że Prezesem pierwszej Izby ma bydź Margrabia Wilhelm W. Xiążę panujący ustąpił zamku swego na obrady Stanów, którym między innemi ma bydź także podany plan nowey dla zgromadzenia Stanów budowy.

Do Bergen w Hrabstwie Hanauskiem przysłał ktoś pocztą pod adresemem tamtejszego oberżysty pakiet z bardzo znaczną ilością exemplarzy odezwy zachęcającej do powstania. Oberżysta doniósł o tém natychmiast władzy miejscowey.

W kraiu Hesko-Darmstadtskim kilka gmin wezwanych do oddania broni daney im dawniey dla uzbroienia milicyi wzbronilo się zadość uczynić temu rozkazowi.

Janmark w Kassel był tego roku iak naymizerniejszy. Nie było ani kupców, ani

kupujących. Pierwsi nie przybyli z powodu nowo ustanowionego wysokiego cła w Prusach.

Xiążę Klarencyi, któremu iak słyhać nie podoba się w Hannoverze, powraca do Anglii. Małżonka zaś jego bawić będzie u matki swoiey Xiężney Meiningen, która teraz dla odwiedzenia córki ziechała do Hannoveru.

Xiążę Rejent Angielski kupił Hrabstwo Spiegelberg w Hanowerskim do Króla Niderlandzkiego należące.

Nieiaki Ulrich Büchler wydał opis niepomyślny wędrowki swoiey do Ameryki, w którym mówi, że człowiek ubogi i żadnego rzemiosła nieposiadający, zwłaszcza z rodziną, nie znajdzie tam pod żadnym względem polepszenia losu, ale powiększenie nędzy. Lecz za to fabrykanci i kupcy zamożni mogą tam do wielkich przyszdź bogactw, toż i zdadni rzemieślnicy, a szczególnie cieśle, stolarze, szewcy, piekarze i t. d.

z Munich 13 Kwietnia.

Na sessyi dnia 6go bieżącego miesiąca mówił Minister Skarbu o stanie szkół, a mianowicie o funduszach, iakie Rząd na ich utrzymanie przernacza, a które 600,000 złotych Niemieckich wynoszą.

Oddalony Sędzia Ziemi Szulc podał do Seymu prośbę z zaskarżeniem Sądu Appellacywnego i Ministrów Spraw Wewnętrznych i Skarbu o nadużycie władzy w naruszeniu praw i wolności jego osobistey.

W wiosce Bawarskiej Trogen na granicy Saskiey przyszło do krwawey bitwy między iey włościanami a officyalistami leśnymi Saskiemi, którzy w ilości trzydziestokilku na włościan z powodu kradzieży drzewa uderzyli. Wiele osób z iedney i drugiey strony jest ranionych. Dla rozpoznania tego wiechał iuz z Bayreuth Kommissarz rządowy.

W okolicach Landshut i Augsburga dało się uczuć dnia 10go bieżącego miesiąca o trzech kwadransach na 11stą w nocy dość mocne trzęsienie ziemi, przez pół godziny trwające.

Z Paryża 14 Kwietnia.

Na sessyi Izby Deputowanych d. 10 b. m. głosowano na projekto monopolium tabaki

i przyięto podany od Rządu, a odrzucono poprawki iego przez Kommissyą, większością 140 głosów przeciw 78, a przeto monopolium tabaczne trwać ieszcze będzie do d. 1 Stycznia r. 1826. — Zdawał potēm sprawę P. Courvoisier imieniem Kommissyi wyznaczonę do roztrząśnienia pierwszego projektu prawa o wolności druku, w którym są przepisy karzące. Mowa iego wygotowana na prędeczawiera wyszczególnienie wielu uwag, które Kommissya nad rozmaitemi artykułami tego projektu sądziła się obowiązana uczynić. Tak zaś zaczął: — „ Dobro publiczne wymaga, „ aby prassa drukarska wolną była od wszyst- „ kiego, coby ją ścieśniało, i lękać się na- „ leży, aby także opinia nie była w postę- „ pie swoim ścieśniana przez nadanie zbyt- „ tniey rozciągłości samowolnemu pociąganiu „ do sądu piszących. Narod, który konstytu- „ tucya iego powołnie, aby przez wybór De- „ putowanych przykładał się do powścią- „ gania bezprawiów, i praw stanowienia, po- „ winien się oświecać względem działań Rzą- „ du, i poprawek, iakich prawa potrzebuia. „ Otoż oświeca go prassa drukarska, którey „ uchybienia jezeli za surowo będą powścią- „ gane, działalność iey będzie ścieśniona. „ Celem reprezentacywnego Rządu jest zało- „ żyć bezpieczeństwo publiczne na szanowa- „ niu wszelkich praw, iakie komu służą. O- „ głaszanie drukiem jest najlepszym wędzi- „ dłem przeciw niesprawiedliwości, a to „ jest nieoddzielne od iakowegoś małego nad- „ użycia. — Wolność druku nadaie ruch „ Rządowi reprezentacywnemu, i razem jest „ podporą iego; a zamiarem naszym jest „ Rząd takowy utrwalić, do czego niezawo- „ dnie wolność druku posłuży. . . . Im wię- „ cey ludzie pisać będą, tēm mniej pism lę- „ kać się należy; im bardziey rozbierać i „ roztrząsać w nich będą, tēm lepiey odkry- „ ją się wady fałszywey nauki i zdań, bo we- „ dług zdania Montesquieu, obojętną jest „ bardzo często rzeczą w wolnym narodzie, „ że prywatni dobrze lub źle rozumią; dość „ na tēm, aby rozumowali, bo stąd wolność „ wynika. „

Przebiegl potēm mówca rozmaite artykuły tego projektu, które prawie wszystkie przyjął, lub małeńkie odmiany w niektórych uczynił. Kończąc zaś, wezwał Izbę, aby światłem swoim dopełniła tego, co się znajdować musi niedokładnego w pracy, przez trzy dni tylko podięty. — Wezwał potēm Prezes Iz-

bę, aby wyrzekła, czyli projekta o wolności druku mają być w niej wprzód roztrząsane, a niżeli projekt o odpowiedzialności Ministrów. P. Courvoisier tego był zdania, iż rzecz o odpowiedzialności Ministrów może być do przyszłego Jzb posiedzenia odłożona, a prawo o wolności druku stało się koniecznym potrzebny teraz, bo dzienniki będą wolnymi przy końcu teraźniejszego posiedzenia, chyba przy końcu Listopada trwać miało, o którego ustanie pewsząd wołała. — „Poymnie, odezwał się P. Cornet d'Jancourt, że Ministrowie wcale się nie śpieszą z prawem o odpowiedzialności Ministrów, a przyspieszają bardzo prawo o dziennikach. Lecz nie widzę dostatecznej pobudki przestoczenia porządku prac Jzby, za którego utrzymaniem stać. Jeśli Ministrowie nie chcą odpowiedzialności, niechże nam przyniosą ustawę Królewską cofającą projekt w tej mierze. — „Pomimo tej uwagi Pana Cornet, wyrzekła Jzba, że projekt o wolności druku ma pierwszeństwo przed projektami o odpowiedzialności Ministrów, i wzięty będzie d. 14 pod rozprawę co do pierwszej części o karach. P. Casaignolleś zdawać będzie sprawę o drugiej części, czyli projekcie prawa tyczącym się sądzienia wykraczających przeciw prawu o wolności druku, a P. Savoie-Rollin otręciem tyczącym się dzienników. Słychać, iż życzeniem jest Kommissyji zmniejszyć do połowy porękę, oznaczoną w projekcie na 10,000 franków dochodu.

Na tajney sessyji teyże Jzby d. 12 P. Lainé wniósł, aby prosić Króla o projekt prawa znoszącego opłatę celną od win wychodzących za granicę, a P. Clausel, żeby prosić Króla o projekt prawa przeciw pojedynkom. Uchwaliła Jzba, iż słuchać będzie na tajney sessyji d. 15 wyluszczenia tych dwóch wniosków. Co do trzeciego wniosku Xięcia Gaety (Gaudin) dawniey uczynionego względem prośnienia Króla o projekt prawa oznaczającego podatek gruntowy do osmej części czystego dochodu, ten wzięty będzie pod rozprawę d. 17.

Monitor umieścił ustawę Królewską upoważniającą utworzyć pod opieką jego, a przewodnictwem Xcia Angouleme, Towarzystwo Królewskie ku poprawie stanu więzień. Ustawa ta mówi w czterech Rozdziałach: — o utworzeniu tego Towarzystwa; — o Radzie powszechney więzień; — o departamentowych Kommissyjach więzień; — nareście, o

administracyi więzień Paryżkich. Między członkami tegoż Towarzystwa, których jest 21, są także Marszałek Xiążę Albufera (Suchet) Hrabiowie Daru, Chaptal, Pasquier, Bigot de Preameneu.

Tenże Monitor ogłosił, że Xiężna Bery jest w piątym miesiącu ciąży.

D. 13 Posel Perski był u Króla z pożegnaniem, a ma stąd wyjechać d. 17 lub 18 do Londynu, gdzie już piękny dom dla niego przygotowany.

Nieszczęśliwe zdarzenia, które Francya od lat kilku tłoczyły, zajęcie iey granic przez obce woyska, rozprzężenie iey woysk, i ogromne ciężary, wszystkie te przyczyny, których już teraz niemasz, pociągnęły za sobą zaniedbanie utrzymywania potrójnego rzędu twierdz, rozciągającego się od wyższego-Renu do morza Północnego, a składającego żelazną zaporę, której niepodobna przebydź, gdy jest należycie broniona. Marszałek Gouviou St Cyr Minister woyny, po zdaney dokładniej sprawie przez Kommissyją obrony, przyjął plan potwierdzony zaraz przez Króla, mający za cel zapewnić moc i niepodlegość Francyi-zjednaniem uszanowania iey potędze zewnątrz. — Dawny systemat obrony, twór sławnego Vaubana, doznał niejakich odmian przez odstąpienie ważnej twierdzy Landawy dla Niemiec, a Philippeville i Mariemburga dla Królestwa Niderlandzkiego. Z drugiey strony Luxemburg, ten to Gibraltar środka Europy, stał się twierdzą Ligi Niderlandzkiej. Granice Prus stykają się z granicami Francyi od strony Mozelli, a Królestwo Niderlandzkie będzie wkrótce zasłonięte rzędem twierdz, około których robią z zadziwiającym pośpiechem. W takich okolicznościach uznano za konieczną potrzebę postawić Francyą w szanownym stanie; dlatego wszystkie twierdze potrójnego rzędu będą należycie umocnione; działa i wszelkie ryszunki, których do zupełnego uzbrojenia potrzeba, będą tam w ciągu wiosny przesłane. Niezdadne działa przeleją w Douai. — Nowe urządzenie woyska idzie także z pośpiechem. Każdy legion będzie powiększony trzecim batalionem. Wielu officerów na połowie żołda będących już do czynney służby wezwano.

Przyjazd Lorda Withwort do Paryża zatrudnia od kilku dni (pisze Minerwa) wszystkie tuteysze towarzystwa, a zagorzałym Royalistom dał powód do iak najniedorzeczniejszych pogłosek. Podług nich, przybył

ten Lord dla żądania obalenia prawa o wyborach, i zniweczenia ustawy mianującej nowych Parów z grona osób dawanemu Rządowi przychylnych. Ale te pogłoski są płodem partyi, która wrozpaczy poddaie się iak najnierozsądniejszym nadzieiom i zbrodnicyzm odurzeniem. Spodnie kray, znieważyc Króla nie te partya nie kosztuje, aby tylko zemstę swą nasycała, i uczyniła zadość ambitnym zamiarom swoim. Niewiemy (wyraża Minerwa) czyli podróż Lorda Withworta ma iaką ważność polityczną; lecz gdyby i tak było, pewni jesteśmy, iż nie powinno to nabawiać najmniejszey niespokojności przyjaciół Monarchii konstytucyney. Ministeryum Angielskie, wielki interes mające żeby pokóy utrzymać, strzegłoby się dać pomoc facyonistom chcącym go naruszyć.

We wsi Vertus blisko Paryża była aukcyja na różne sprzęty, a między innemi na obraz, który z 56 franków poszedł do 25 luidorów. Ten, który obraz kupił, pokazał go handlującemu obrazami, od którego dowiedział się, że jest dziełem Poussina. Po odchodzeniu obrazu wystawiającego Wenę w łazni, jeden ze znawców chciał dać zań 12,000 fr. ale właściciel żądał 24,000!

Pleban w St. Léu stał się temi dniami przyczyną wielkiego zgorzienia, nie chcąc przypuścić do pierwszej komunii młodzieńca, a dał za przyczynę, iż uczęszcza do szkoły wzajemnego nauczania się, gdzie między uczniami pełno rozwiązłości, i gdzie nauka wyraźnie sprzeciwia się maxymom religii. Niemogąc oyciec młodzieńca przywieść Plebana do odmiany zdania i postanowienia, doniósł mu listownie, iż dla uporu jego unyślił z całą rodziną zostać Protestantem, co też nastąpiło.

z Włoch 7 Kwietnia.

W Kwietnią niedzielę było nabożeństwo w Kaplicy pałacu kwirynalnego z obrządkami w dniu tym właściwemi, po którym oglądali Cesarstwo osobliwości tamtejsze, a szczególnie wspaniałe nagrobki Papieżów Pawła VII i Klemensa XII, z których drugi jest roboty Margrabięgo Kanowy. — Następnego dnia oglądali Cesarstwo muzeum w Watykanie i bibliotekę.

W. Xiążę Rossyjski Michał odwiedził tegoż dnia rano Cesarstwq, którzy po południu W. Xięcia nawzajem odwiedzili.

Dnia 6go zjechał tu także Xiążę następca Toskański.

Codziennie prawie spodziewana w Rzymie Xiężna Walliz Pesaro. — Jey W. Koniuszy już tam przybył dla naięcia i urzędzenia dla niej mieszkania.

Wielki dom zaiezdny del Sarmienti w Rzymie zawałił się niedawno. Szczęściem, stało się to w dniu takim, kiedy nikogo, wyjąwszy starego służącego pewnego Anglika, w domu niebyło. Gdyby przypadek ten zdarzył się był w nocy, przeszło 200 osób byłoby życie utraciło.

Od czasu Karola V żaden z Cesarzów nieodprawił do Rzymu uroczystego wjazdu. Monarcha ten, powracając 1556 roku z wyprawy przeciw Tunisi, odwiedził Rzym i zasiadającego wówczas stolieć apostołską Papieża Pawła III. Jeszcze natenczas mieli Rzymianie w żywey pamięci rabunek, iakiego doznali od woysk Cesarskich w roku 1527 pod dowodztwem Konnetabla de Bourbon, a Rabelais bawiący potenczas w Rzymie twierdzi, że Papież 5 tysiące materaców robić kazał, ponieważ zniszczeni mieszkańcy byli prawie bez pościeli. — Karol V wieźdzał bramą S. Sobestyana, skąd żeby zrobić dla niego skróconą drogę do bram tryumfalnych Konstantyna, Tytusa, i Septyma Sewera, zwałono przeszło 200 domów i 3 kościoły. Kilka tysięcy starych żołnierzy pod dowodztwem Marszałka del Vasto i Xięcia Alby służyło Monarsze za orszak honorowy i za straż bezpieczną w Watykanie, gdzie zaiął był pokój Papieża Alexandra VI. Czytamy w opisie pobytu Karola V w Rzymie, że gdy oglądając osobliwości Rzymu był także na wysokiej kopule Panteonu, młody szlachcic nazwiskiem Crescenzi należący do orszaku towarzyszącego Monarsze chwalił się potem, że miał wielką chęć popchnąć i rzucić go stamtąd. Słyszac to oyciec Crescenzego rzekł: — „Móy synu! takie rzeczy działać się, ale nie mówi się o nich. „

W roku 1769 był Cesarz Jozef z bratem swoim Xięciem Toskańskim w Rzymie, lecz incognito, a to właśnie w czasie zgromadzenia się Kardynałów na Watykanie, gdy Klemensa XIV Papieżem obierano.

z Londynu 16 Kwietnia.

Xiążę Rejent zasłał na pedogę. — Xiążę York bawiąc w Windsor złamał pra-

wą rękę nieco wyżej łokcia. Przypadek ten spotkał go w pokoiu, gdzie przy otwieraniu drzwi, gdy mu się ostroga w pantaliony zaplątała, upadł na podłogę. Xiężna małżonka jego udala się natychmiast do Windsor.

Xiążę Klarencyi i Xiążę Koburgski spodziewani co chwila. Jacht Królewski Royal Sovereign wypłynął do Calais dla przewiezienia stamtąd Xięcia Kent z małżonką jego do Anglii.

Stan słabości Króla zmienił się nieciak mówią; co jeżeli tak jest, przyspieszy to zapewne śmierć jego.

Słychać tu o nieporozumieniu między Ministrami, i że się nowe pod przewodnictwem Xięcia Wellingtona i Pana Cauni utworzy. Strona opozycyjna mocna i t tego roku, bo tak liczna, iak nie była d lat 30. — Na czele iey jest Pan Tierney, człowiek światły i umiarkowany.

Doktor Stock oś, następca po Panu Omeara przy Napoleonie Bonapartym na wyspie Świętej Heleny, popłynął tamże na powrót dnia 14go bieżącego miesiąca na okręcie Abondance. Ministrowie, rozpoznawszy sprawowa ię się jego, uznali go niewinnie przez Gubernatora Hudson-Lowe oskarżonym.

W Manchester nayznakomitszy dom handlowy wstrzymał wy latę, co upadek kilku domów za sobą pociągnęło.

Tutejsze loże Wolno-Mularskie złożyły tymczasowo 440 funtów szterlin: (17,600 złotych) na undusz wspierania i rozkrzewiania Chrześcijaństwa w Syryi. Z tego ofiarowano 100 funtów szterlingów Arcy-Biskupowi Jerozolimskiemu.

Papiery spaliły znacznie Świadomi stanu handlowego utrzymują, że nie obedydnie się bez pożyczki, której Kanclerz Skarbowy najmniej w ilości 25 milionów żądać będzie musiał.

Listy z Kalkuty donoszą, że, lubo spokojność w głębi Indyi panuje, tamtejsi jednak kraioywoy skłonni są zawsze do buntu, i dla tego woysko nasze ma zawsze z nimi do czynienia.

Z Plymouth wydyd niebawnie 3 okręty ku brzegom Afrykańskim dla przeszkadzania handlowi niewolnikami.

Król Portugalski mianował Hrabiego Funchal, przeznaczonego poprzednio z Rzymu do Madrytu, Gubernatorem prowincjonalnym w Portugalii, Pana Saldantra

Posłem w Madrycie, a Pana Barros, teraz Hrabiego Santarem, w Kopenhadze.

Lord Beresford lubo wyjechał do Lisbony dla obięcia naczelnego dowództwa w woysku Portugalskiem, złoży iednak w tym ieszcze roku tę dosłowność, i powróci do oycyzny. Twierdzą, że Jenerał Malcolm będzie jego następcą.

Gdy Xiążę Dołgoruki, Xiążę Wołkoński i Hrabia Poniatowski podróżujący w Anglii przybyli w Portsmouth na pokład okrętu Queen-Charlotte, powitano ich wystrzałami z dział.

Okręty przeznaczone do nowej wyprawy do biegunowi dostaną baty korkowe dla ratunku na przypadek rozbicia się okrętu.

Gazeta w Londondery donosi, że przez zlego lata 15 okrętów, ogółem 8,200 beczek ładunku trzymających, użyte były do przewiezienia podróżnych do Ameryki północney, dokąd 11 tysięcy popłynęło. W tym roku jest iuz 30 okrętów do tego przygotowanych.

Nadeszła tu wiadomość, że w dawney Francuzkiej części wyspy St. Dominge wszczęły się rozruchy, a szczególniey w okolicy Mirabelais i Jeremie.

Jeszcze Stany Hiszpańskie (Cortes) miały zamiar odprzedać Ziełodnoczonym Stanom obie Florydy, lecz Angliia sprzeciwiła się temu. Hiszpania traciła rocznie w Ameryce przez utrzymyw nie się w posiadłości Floryd 800,000 dollarów.

Daie się tu oglądać za pieniądze młody człowiek rodem z Szkocyi, którego skład i własności ciała są osobliwszém zjawiskiem natury, jeżeli w tém nie zachodzi zrczne nader filuterstwo. Człowiek ten ma piękne długie włosy, które przedzielaią się na samym środku głowy. Z iedney, to jest, z prawey strony, są blond iak naypiękniejszy, z lewey zaś mocno ciemne. Jego prawe oko jest błękitne i brew blond, a lewe oko czarne, i brew ciemna. Toż samo co do ciała; połowa skóry, iak gdyby linią iaką przedzielona, z prawey strony jest niezmiernie delikatna i biała, słowem, kobieca; z lewey przeciwnie jest ciemna. Nadto, lewa strona twarzy i brady zarasta, prawa zaś jest gładka, i zupełnie niewieścia. Ma lat 26.

Liczba woyska Angielskiego w Indjach tak Królewskiego, iako i na żołdnie Kompanii Indyjskiej zostaiącego, wynosi 213451

ludzi; z tych 4212, to jest, 4 pułki jazdy i dwa piechoty, wracają do Anglii.

List z Lima dnia 16go Listopada pisany doniósł, że okręt Hiszpański Resolution zdobył 18działowego kapra Maipo, po krwawej nader utarczce, ze 150 ludźmi. Do Callao zawinęły dnia 25go Października 4ry Hiszpańskie okręty z wojskiem, które wysiadło na ląd w Talcabuano. Z Lima miano zamiar wystać 3 okręty przeciw kaprom Powstańców. A lubo spodziewano się tamże Powstańców, duch jednak dla sprawy Króla Hiszpańskiego był iak naylepszy.

Przy Indyach Zachodnich krąży od niejakiego czasu kaper nazwany Jenerał-Victoria, na którym nieiaki Jan Divers rodem Francuz dowodzi. Nie szanuje on flagi żadnego narodu, a od trzech miesięcy zabrał już 52 okrętów. Mniemają, że kaper ten jest z Nowego-Orleanu. Używa on flagi Amerykańskiej.

ze Sztokolmu 10 Kwietnia.

Król Szwedzki przez część lata mieszkać będzie w Schoonen. Zbierze się tam 15,000 woyska Szwedzkiego, a 1200 Norweskiego do obozu, dla odbywania obrotów wojennych, które od d. 5 do 25 Czerwca trwać będą.

Przybył tu Jenerał Montrichard będący na czele dworu Królowey naszej bawiący we Francyi. Sądzą, iż zjechał dla układów względem przyszłego tej Królowey mieszkania, bądź tu, bądź też, co podobniejsze do prawdy, w Paryżu.

Miłośnicy muzyki z Wolnych-Mużarzy dali tu wczoray koncert na dochód szpitala, przez nich założonego i utrzymywanego.

OSTRZEŻENIE

Od kilku miesięcy podobało się wydawcom *Cwiczeń Naukowych*, w Warszawie u *Glücksberga* wychodzących, nazwać to pismo parycydyczne *Pamiętnikiem Naukowym*, gdy tymczasem *Pamiętnik Warszawski*, w księgarni niżej podpisanych od 1815 roku wydawany, wychodzić nie przestał. To podobienstwo nazwiska stało się już kilkakrotnych nieporozumień przyczyną, a w handlu księgarskim sprawia zaprzeczanie. Ostrzegam więc niniejszém, iż *Pamiętnik Warszawski* w księgarni *Zawadzkiego i Węckiego* wydawany nie ma na współ-

nego z *Pamiętnikiem Naukowym* w Warszawie u *N. Glücksberga* wychodzącym.

w Warszawie d. 27 Kwietnia 1819.

Zawadzki i Węcki,

Księgarze i Drukarze uprzywilejowani Dworu Króla Janci Polskiego.

AUTOR DZIEŁA HERALDYKI ma honor uwiadomić przeswietną Publiczność, iż się wyprowadził na Długą ulicę Nro 557 do pałacu JW. Hr. Potkańskich, oraz ponawia wielokrotną prośbę swoją o łaskawe nadesłanie jenekalogii domów obywatelskich, przynajmniej do dziada rodziny swojej; powyższe zaś stopnie, te podług herbarza Niesieckiego i z kwerendy z różnych aktów ma u siebie, które do tomu szóstego (po wydrukowanych już pięciu tomach) przez cały alfabet od *A.* aż do *Z.* z dokumentami autentycznymi podane będą.

Woyciech na *Wielądkach Wielądko*
Autor uprz: dzieła Herald:

OArzeżenie Ubogich.

Gdy się zdarza codziennie, iż ludzie ubodzy przychodzą do mnie po raunek w godzinach, kiedy im usłużyć nie mogę, i dla tej przyczyny naprożno odchodzą muszą; uwiadomiłm ich więc, że codziennie od 8mej do 9tej zrana będzie dla mnie najmilszą powinnością przynosić ulgę ubóstwu; ale reszta dnia przeznaczona jest na inne zatrudnienia moje.

Mateusz Levešlamm,

Chirurg Dentysta N. Króla Duńkiego.

Mieszkał przy Krakowikém Przedmieściu Nro 414 w domu JP. Gerlacha, a wchod do mnie ebok *Kawy Woyskowej.*

Doniesienie Loteryjne

W TRZECIEJ KLASSIE 15tej LOTERYI padła w kolekcji mojej (oprócz wielu innych wygranych) główna wygrana 9000 zł: pol: wynosząca na Ner 19926. — Losów kupnych do następującej 4tej klasy, którey ciągnięcie dnia 12 b. m. odbywać się będzie, po zł: pol: 77 dostać można w kantorze moim aż do ostatniego dnia na ciągnięcie przeznaczonego.

w Warszawie dnia 29 Kwietnia 1819. r.

H. Petiscus

przy ulicy Długiej w pałacu Hrabi Potkańskiego pod Nrem 557.

Do dzisiejszego Numeru Gazety naszej dołącza się Numer XV ROZMAITOŚCI.

DODATEK